

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 70/2020 Z. z. ktorým sa ustanovujú niektoré podmienky financovania sociálnych služieb v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu (ďalej len „návrh nariadenia vlády“) sa predkladá v súlade so splnomocňovacím ustanovením § 78e zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 66/2020 Z. z. (ďalej len „zákon“).

Účelom predkladaného návrhu nariadenia vlády je vzhľadom na predpoklad pretrvávania mimoriadnej situácie vyhlásenej v súvislosti s ochorením COVID- 19, aj po uplynutí roku 2020, zabezpečiť poskytovanie finančného príspevku poskytovaného obci podľa § 71 ods. 7 zákona a neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby podľa § 78aa zákona na poskytovanie sociálnej služby v nocľahárni na rozpočtový vo výške, ktorá bude zodpovedať výške tohto finančného príspevku - 150 eur na jedno miesto v zariadení na mesiac , poskytovaného podľa nariadenia vlády v čase trvania krízovej situácie vyhlásenej v súvislosti s ochorením COVID- 19 a v období do konca kalendárneho mesiaca bezprostredne nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude ukončená krízová situácia (zákon určuje v prílohe č. 4a k tomuto zákonu výšku tohto finančného príspevku na poskytovanie sociálnej služby v nocľahárni vo výške 120 eur na jedno miesto v zariadení na mesiac na mesiac a vo výške 1 440 eur na jedno miesto v zariadení na rozpočtový rok).

Poskytovatelia sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb vyjadrujú nespokojnosť „s nevyplácaním“ finančného príspevku za „neobsadené miesta“ zo strany Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), nakoľko špeciálna právna úprava - odchýlka od posudzovania neobsadenosti miest podľa zákona, sa v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 70/2020 Z. z. počas COVID- 19 týka len miest v zariadeniach sociálnych služieb, ktoré boli už ku dňu vyhlásenia mimoriadnej situácie COVID - 19 (k 12.03.2020) miestami, na ktorých sa poskytovala sociálna služba na základe uzatvorenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby (teda z príčiny ešte nevyvolanej COVID - 19). Tieto miesta sa považujú v čase trvania krízovej situácie vyhlásenej v súvislosti s ochorením COVID - 19 a v období do konca kalendárneho mesiaca bezprostredne nasledujúceho po mesiaci, v ktorom bude ukončená krízová situácia, za obsadené miesta s nárokom na poskytovanie finančného príspevku, a to bez ohľadu na ich faktickú obsadenosť, resp. neobsadenosť prijímateľom/prijímateľmi sociálnej služby na základe uzatvorenej zmluvy/zmlúv o poskytovaní sociálnej služby počas tejto krízovej situácie.

Povinnosť poskytovateľa sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb vrátiť zo strany ministerstva poskytnutý finančný príspevok na spolufinancovanie sociálnych služieb vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb za ďalšie ním prevádzkované miesta v zariadení, pre ktoré je finančný príspevok určený, ktoré neboli k 12.03.2020 miestami, na ktorých sa poskytovala sociálna služba z dôvodu uzatvorenia zmluvy o poskytovaní sociálnej služby - miesta bez uzatvorenej zmluvy o poskytovaní sociálnej služby počas viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní pri pobytovej sociálnej službe, resp. za miesta bez uzatvorenej zmluvy o poskytovaní sociálnej služby alebo s poskytovaním sociálnej služby v menšom rozsahu ako 80 hodín počas 20 a viac po sebe nasledujúcich pracovných dní pri poskytovaní ambulantnej služby v zariadení, vzniká priamo z príslušných ustanovení zákona o sociálnych službách (§

78d ods. 12, 13 a 17 zákona). Takto v zákone koncipovaná právna úprava vychádzala zo spôsobu určenia výšky týchto finančných príspevkov, ktoré sa poskytujú poskytovateľom v zásade na počet nimi prevádzkovaných miest v zariadení sociálnych služieb, a to podľa stavu týchto miest zapísaných v registri poskytovateľov sociálnych služieb. Príslušný vyšší územný celok po splnení podmienok na zápis do registra poskytovateľov sociálnych služieb musí „zaregistrovať“ každú osobu, ako poskytovateľa sociálnej služby, a to bez ohľadu na to, či v danom mieste poskytovania sociálnej služby je alebo nie je reálny dopyt cieľovej skupiny osôb po tejto sociálnej službe. Ak nie je v konkurenčnom prostredí reálny dopyt po poskytovaní sociálnej služby konkrétnym poskytovateľom, ktorý sa prejaví v reálnej „zmluvnej neobsadenosti“ ním prevádzkovaných miest, mal by prevádzkovateľ prispôbiť tejto skutočnosti aj svoje manažérske aktivity, ale aj prevádzkové pomery (posilnenie svojej aktívnej vyhľadávacej činnosti pri získavaní klientely, zvýšenie kvality poskytovanej sociálnej služby a jej cenovej dostupnosti, viacdrojové financovanie, redukcia kapacity spojená s redukciou personálneho zabezpečenia, úsporou prevádzkových nákladov). Lehota tzv. „tolerovanej zmluvnej neobsadenosti“ 30 dní pri pobytovej sociálnej službe, resp. lehota 19 dní pri ambulantnej sociálnej službe by mala vytvoriť manipulačný priestor pre rozvinutie týchto manažérskych aktivít a prispôbenie prevádzkových pomerov. Spolufinancovať zo štátnych prostriedkov poskytovanie sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb len vo väzbe na v registri zapísaný počet miest v zariadení, bez ohľadu na reálnu obsadenosť týchto miest prijímateľmi sociálnej služby (bez prijímateľa sociálnej služby niet sociálnej služby) nemožno spravodlivo vnímať ako „hodnotu za peniaze“.

Účelom predkladaného návrhu nariadenia vlády je priznať určitú mieru opodstatnenosti prejavovanej nespokojnosti zástupcov poskytovateľov sociálnych služieb v zariadeniach - prijímateľov finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby z ministerstva, a to pokiaľ ide o pretrvávajúce dôsledky nebezpečenstva šírenia ochorenia COVID- 19 aj vzhľadom na záujem fyzických osôb, ktoré sú odkázané na sociálnu službu, začať prijímať počas trvania krízovej situácie vyhlásenej v súvislosti s ochorením COVID- 19 takúto sociálnu službu v kolektívnom zariadení s rizikom vzniku a šírenia tohto ochorenia medzi najrizikovejšou skupinou osôb. Na druhej strane však nemožno pod objektívne dôsledky COVID- 19 zahrnúť u konkrétného poskytovateľa sociálnej služby existujúcu prevažujúcu faktickú neobsadenosť miest v zariadení s neuzatvorenými zmluvami o poskytovaní sociálnej služby, ktorá vznikla, resp. mohla vzniknúť už pred vznikom krízovej situácie vyhlásenej v súvislosti s ochorením COVID- 19.

V návrhu nariadenia vlády je preto osobitne odchylné od zákona upravená povinnosť prijímateľa finančného príspevku vrátiť finančný príspevok tak, že ak ku poslednému dňu príslušného štvrťroka, podiel neobsadených miest v zariadení, ktoré nie sú miestami podľa § 3 ods. 1 a 2 nariadenia (nie sú miestami, na ktorých sa ku dňu vyhlásenia krízovej situácie poskytovala sociálna služba na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní sociálnej služby a ktoré sa považujú podľa tohto nariadenia za „zmluvne obsadené“ počas krízovej situácie a mesiac po jej ukončení) a neposkytuje sa na týchto miestach sociálna služba na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní sociálnej služby, z celkového počtu miest v zariadení, na ktoré je tento finančný príspevok určený,

- a) nepresiahne 15 %, nevzniká povinnosť vrátiť na príslušný účet ministerstva pomernú časť vyplateného finančného príspevku za neobsadené miesta v zariadení, ktorá vyplýva zo záverov vykonaného „zúčtovania“ finančného príspevku za neobsadené miesta za príslušný štvrťrok,
- presiahne 15 % a nepresiahne 25 %, vzniká povinnosť vrátiť na príslušný účet ministerstva 50 % pomernej časti tohto vyplateného finančného príspevku za neobsadené miesta v zariadení, ktorá vyplýva zo záverov vykonaného „zúčtovania“ finančného príspevku za neobsadené miesta za príslušný štvrťrok.

Ak uvedený podiel presiahne 25 %, vzniká povinnosť vrátiť na príslušný účet ministerstva pomernú časť tohto vyplateného finančného príspevku za neobsadené miesta v zariadení podľa § 78d ods. 12 a 13 zákona a záverov vykonaného „zúčtovania“ finančného príspevku za neobsadené miesta za príslušný štvrtrok.

Navrhovaná účinnosť predkladaného návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky je 29. septembra 2020 tak, aby sa nová právna úprava posudzovania vzniku povinnosti prijímateľa finančného príspevku vrátiť ministerstvu pomernú časť poskytnutého finančného príspevku za neobsadené miesta na príslušné právne vzťahy uplatňovala v čo najskôr možnom termíne, a to prvýkrát na režim „zúčtovania“ vyplateného finančného príspevku za neobsadené miesta za tretí štvrtrok 2020.

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, inými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie. Návrh nariadenia vlády nebol predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky v súlade s doložkou vybraných vplyvov bude mať vplyv na štátny rozpočet, nebude mať vplyv na životné prostredie, ani vplyv na informatizáciu, podnikateľské prostredie, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a ani vplyv na služby verejnej správy pre občana.